

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**ХЕРСОНСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ ВІДДІЛ ТОВАРИСТВА АВІАЦІЇ,
ПОВІТРОПЛАВАННЯ ТА ХІМІЇ УКРАЇНИ («АЕРОХІМ»)**

м. Херсон
Херсонського округу УСРР

Фонд № Р-489

Опис № 1

справ постійного зберігання

за 1925-1928 роки

ПЕРЕДМОВА

до опису фонду Р-489

Херсонський окружний відділ

Товариства авіації, хімії та повітроплавання України («Аерохім»)

З 19.05.1925 року на основі Постанови та циркуляру Оргбюро ЦК КП(б)У було затверджено основні принципи об'єднання ТАПУК та «Доброхім» в єдине товариство Авіації, хімії та повітроплавання.

Злиття «Доброхім» та Товариства Друзів Хімічної Промисловості продовжувалося з травня по липень 1925р. Новоутворене Товариство набуло назву «Аерохім» та мало 3-х ступеневу систему управління: осередок, районний та окружний відділи. У осередках утворювалися гуртки з вивчення хімії, авіації та повітроплавання, а в окружних правліннях – секції: медико-фізіологічна, хімічна, юних аерохіміків. Центральний орган, видавничий відділ, агітпроп, секретаріат, оргінстр та бухгалтерія були загальними для всіх секцій.

Відповідно до постанови України від 12.02.1927р. «Аерохім» об'єднався з Товариством сприяння обороні УРСР із назвою Товариство сприяння обороні і авіаційно-хімічному будівництву УРСР «Тсоавіахім».

1930 року діяльність була припинена у зв'язку з ліквідацією округу.

Підпорядковувалося Центральній Раді та Центральному Правлінню Товариства УСРР. Займалося пропагандою ідеї повітроплавання, виданням популярної та наукової літератури, плакатів, кінострічок, популяризацією хімії як науки, утворенням наукових кафедр, спеціальних авіаційних шкіл, гуртків, філіалів Товариства на місцях, набором серед членів товариства кандидатів до військової льотної школи, допомогою у створенні льотних ескадрилій, боротьбою зі шкідниками сільського господарства, проведенням «тижнів та місяців» Повітряного Флоту, збиранням пожертвувань, членських внесків та створенням підприємств для потреб Повітряного Флоту, активно співпрацювало з Червоним Хрестом України.

До складу документів фонду входять постанови, циркуляри, інструкції губерньського, окружного виконкомів, циркуляри, протоколи засідань Правління Харківського, Одеського, Херсонського «Аерохім», протоколи нарад Херсонської окрради, президії Ради Херсонського окрвідділу «Аерохім». Плани, звіти про діяльність районних відділів, осередків товариства. Листування з різними організаціями, установами, закладами з організаційних, агітаційних, ідеологічних, фінансових питань .

Описи фонду потребували удосконалення через неточні і неповні заголовки, порушення структурного та хронологічного порядку розміщення справ, незадовільний фізичний стан. Було виявлено дві справи, що тематично не належать до даного фонду. Їх було вилучено та додано до ф.Р - 483.

У підсумку фонд складається з 26 справ за 1925-1928 рр., систематизованих в описі за хронологічним принципом, в межах року – за значимістю. Документи районних рад систематизовані за алфавітом назв районів, документи осередків – за початковою датою.

До опису складено передмову.

Передмову склала
архівіст I категорії
2018 р.

Н.В.Толубець

ПЕРЕВІДНА ТАБЛИЦЯ
до опису № 1 фонду Р-489

Старий № фонду	Старий № опису	Старий № справи	Новий № фонду	Новий № опису	Новий № справи
Р-489	1	1	Р-489	1	1
Р-489	1	2	Р-489	1	2
Р-489	1	3	справа передана до фонду Р-483		
Р-489	1	5	справа передана до фонду Р-483		
Р-489	1	7	Р-489	1	3
Р-489	1	8	Р-489	1	4
Р-489	1	9	Р-489	1	5
Р-489	1	10	Р-489	1	6
Р-489	1	11	Р-489	1	7
Р-489	1	12	Р-489	1	8
Р-489	1	14	Р-489	1	9
Р-489	1	15	Р-489	1	10
Р-489	1	16	Р-489	1	11
Р-489	1	17	Р-489	1	12
Р-489	1	18	Р-489	1	13
Р-489	1	18a	Р-489	1	14
Р-489	1	19	Р-489	1	15
Р-489	1	20	Р-489	1	16
Р-489	1	21	Р-489	1	17
Р-489	1	22	Р-489	1	18
Р-489	1	23	Р-489	1	19
Р-489	1	25	Р-489	1	20
Р-489	1	26	Р-489	1	21
Р-489	1	27	Р-489	1	22
Р-489	1	29	Р-489	1	23
Р-489	1	30	Р-489	1	24
Р-489	1	39	Р-489	1	25
Р-489	1	40	Р-489	1	26

ХЕРСОНСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ
ВІДДІЛ ТОВАРИСТВА АВІАЦІЇ,
ПОВІТРОПЛАВАННЯ ТА ХІМІЇ
УКРАЇНИ («АЕРОХІМ»)

ФОНД № Р-489

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

за 1925-1928 роки

№ з/п	Заголовки справ (тому, частини)	Дата справи (тому, частини)	Кількість аркушів	Примітки
1	2	3	4	5

1925 рік

1	Розпорядження, циркуляри, інструкції, протоколи засідань президії Центрального правління Товариства авіації, повітроплавання і хімії УСРР («Аерохім»)	24 травня 1925 р. – 27 грудня 1926 р.	429	
2	Циркуляри про об'єднання Товариств авіації, повітроплавання України та Криму (ТАПУК) та Друзів оборони і хімічної промисловості («Доброхім») в «Аерохім», перереєстрацію членів товариств, боротьбу зі шкідниками сільського господарства; плани роботи окрвдділу «Аерохім»	12 вересня 1925 р.– 11 грудня 1926 р.	73	
3	Протоколи Херсонського окружного з'їзду, засідань окрвдділу «Аерохім»; звіт по касі за 1927/1928 рік; протоколи засідань, звіти, акти обстежень, листування Снігурівської райради «Аерохім»	19 травня 1925 р. – 07 вересня 1928 р.	88	є документ за 18.01.1929
4	Протоколи засідань, листування Березнегуватського райбюро «Аерохім»	10 липня 1925 р.– 13 грудня 1926 р.	27	
5	Протоколи засідань, акти обстеження роботи Бериславського райвідділу «Аерохім»	30 червня 1925 р.– 23 листопада 1926 р.	19	
6	Протокол організаційного засідання осередків «Аерохім» Великоолександрівського району, звіти про роботу, акти обстеження осередків	12 липня – 17 липня 1925 р.	12	

7	Акти передавання справ, листування, списки літератури Голопристанської райради «Аерохім»	23 червня 1925 р.– 24 листопада 1926 р.	28
8	Протоколи засідань, звіти про роботу Горностаївської райради «Аерохім»	02 листопада 1925 р. – 22 серпня 1928 р.	15
9	Протоколи засідань, листування про організаційно-агітаційну роботу Каховського райвідділу «Аерохім»	05 червня 1925 р. – 06 серпня 1929 р.	112
10	Інструкція про злиття відділів ТАПУК та «Доброхім», положення про цілі та завдання осередків «Аерохім»; протоколи засідань, листування оргбюро Качкарівського райвідділу «Аерохім»	04 липня 1925 р. – 09 лютого 1926 р.	75
11	Протоколи, звіти Олешківської райради «Аерохім»	06 листопада 1925 р. – 19 січня 1926 р.	9
12	Протоколи засідань Скадовського райвідділу «Аерохім», акти ревізій бюро та осередків, список особового складу	29 липня 1925 р. – 01 жовтня 1926 р.	81
13	Протоколи загальних зборів, засідань бюро осередку «Аерохім» при Херсонському млині «1 Травня»	05 січня 1925 р. – 01 квітня 1926 р.	6
14	Протоколи загальних зборів, засідань бюро осередку «Аерохім» при Херсонській судноремонтній майстерні ім. Шмідта	25 липня 1925 р. – 15 лютого 1927 р.	9
15	Відомості про роботу бюро осередку «Аерохім» районного особливого транспортного відділу Херсонського окружного відділення ДПУ	08 вересня 1925 р. – 23 березня 1926 р.	9
16	Протоколи засідань бюро, листування з фінансових питань осередку «Аерохім» Херсонського заводу сільгоспмашинобудування ім. Петровського	28 жовтня 1925 р. – 01 червня 1926 р.	8
17	Протоколи загальних зборів, засідань осередку «Аерохім» при 45-у стрілецькому полку	09 грудня 1925 р.– 17 листопада 1926 р.	21
1926 рік			
18	Постанова РНК СРСР про дозвіл проводити додаткові збори; циркуляри	26 січня – грудень 1926 р.	36

окрвідділу «Аерохім» про збір коштів на закордонні перельоти, залучення населення до Товариства, план роботи

19	Протокол об'єднаного засідання райрад «Аерохім» Херсонського округу; звіт про роботу, акти передавання справ, листування Херсонської ради з райвиконкомом	січень – 24 травня 1926 р.	8
20	Листування про організацію закордонних перельотів	13 лютого – 28 жовтня 1926 р.	58
21	Протокол організаційного засідання бюро осередку «Аерохім» Херсонської єврейської професійної школи	січень – 15 грудня 1926 р.	4
22	Відомості про роботу осередку «Аерохім» Херсонського конвойного батальйону	04 лютого 1926 р.	5
23	Відомості про роботу бюро осередку «Аерохім» Херсонського нафтосиндикату	червень 1926 р.	2
24	Протокол засідання бюро осередку «Аерохім» стрілецького клубу ім. Фрунзе про організацію повітряної оборони; анкетні дані членів та кандидатів у члени КП(б)У м. Херсон, які входять до батальйону стрілецької команди	23 вересня – 30 вересня 1926 р.	52
25	Протокол загальних зборів про організацію осередку «Аерохім» судових установ м. Херсон	09 грудня – 11 грудня 1926 р.	3

1927 рік

26	Протоколи засідань президій Товариств Червоного Хреста УСРР, «Аерохім»; звіт окрфілії Товариства Червоного Хреста УСРР; листування про підготовку до святкування 10-річчя Червоної армії, з агітаційно-організаційних питань; списки членів окрвідділу «Аерохім»	23 лютого 1927 р. – 28 грудня 1928 р.	372

Разом до опису внесено 26 (двадцять шість) справ з № 1 по № 26.

Укладач
архівіст I категорії

Н.В.Толубець

2018 рік